

Veiligheidsregio
Drenthe

Veiligheidsregio Drenthe

Evaluatie natuurbrandrisico en paasvuren

Versie: definitief

Jaarlijks worden in Drenthe vele paasvuren ontstoken. Een paasvuur is een traditioneel vreugdevuur dat tijdens Pasen wordt aangestoken als ritueel. Ook in 2025 zijn bij diverse gemeenten paasvuren aangemeld. Tot 3 april leek er geen aanleiding tot zorgen, maar vanwege de aanhoudende droogte besloot de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) over te gaan naar fase 2 voor het natuurbrandrisico. Op basis van dit verhoogde risico en het bijbehorende advies hebben alle Drentse gemeenten besloten bijna alle paasvuren dit jaar te verbieden.

Op donderdag 17 april wordt, vanwege veranderingen in het weerbeeld, besloten om het natuurbrandrisico in Drenthe te verlagen van fase 2 (extra alert) naar fase 1 (geen extra maatregelen). Dit besluit maakte het alsnog mogelijk om paasvuren te ontsteken.

Deze evaluatie heeft tot doel inzicht te bieden in de wijze waarop de informatievoorziening, communicatie en besluitvorming vanuit de VRD rondom het natuurbrandrisico zijn verlopen. De evaluatie wordt uitgevoerd aan de hand van een tijdlijn, waarin de belangrijkste gebeurtenissen, besluiten en communicatie-uitingen chronologisch zijn weergegeven.

Handreiking paasvuren

De veiligheidsregio heeft een adviserende rol richting de Drentse gemeenten als het gaat om paasvuren. Gemeenten nemen altijd zelf het besluit of een paasvuur ontstoken kan worden en daarbij een vergunning verleend wordt. Om deze adviesrol van de veiligheidsregio gestructureerd en helder op te kunnen pakken is in 2012 de 'Handreiking advisering paasvuren en andere vreugdevuren' opgesteld en bestuurlijk vastgesteld. In 2015 is een aangevulde versie van de handreiking vastgesteld. In deze versie is op een aantal gebieden verduidelijking doorgevoerd. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om de bevoegdheid van gemeenten bij paasvuren over te nemen.

De nadruk van deze handreiking ligt op het beoordelen van de locatie en veiligheidsrisico's van een paasbult onder zowel normale omstandigheden als bij extreme droogte voordat een stookvergunning wordt afgegeven. In de handreiking is opgenomen dat zowel onder normale omstandigheden als tijdens extreme droogte paasvuren ontstoken kunnen worden. Bij extreme droogte adviseert de handreiking om zeer voorzichtig te zijn met paasvuren. Paasvuren die aan de verscherpte veiligheidsvoorschriften voldoen kunnen worden ontstoken, wanneer het bevoegd gezag dit verantwoord vindt.

Natuurbrandrisico

Het Nederlandse natuurbrandrisico kent twee fasen: Fase 1 (regulier risico) en Fase 2 (verhoogd natuurbrandgevaar). Deze fasering wordt bepaald door onder andere droogte, weersomstandigheden en metingen van factoren zoals windsnelheid en luchtvochtigheid. Het natuurbrandrisico is bedoeld om de kans op een natuurbrand aan te geven en bijbehorende maatregelen te communiceren. Het natuurbrandrisico en de daar bijbehorende fase geldt altijd voor de hele veiligheidsregio.

Het bepalen van het natuurbrandrisico wordt doorgaans in 3Noord verband gedaan. Iedere dinsdag komen de natuurbrandadviseurs van de 3 noordelijke veiligheidsregio's, samen met natuurbeheerders, bijeen om de huidige en verwachte situatie in de natuur te analyseren.

Wanneer besloten wordt om van fase te wisselen wordt dit een dag later middels een situatierapportage gecommuniceerd. De daadwerkelijke fasewisseling vindt vervolgens plaats in de nacht van vrijdag op zaterdag om 0.00 uur.

Voor het bepalen van de fase wordt altijd verder vooruit gekeken. Het doel is om langere tijd een bepaalde fase te handhaven om een wisselvallig beeld te voorkomen. Voor een fasewisseling is dus altijd sprake van een aanloop, bijvoorbeeld langere tijd droogte of juist weer een periode van regen. De signaleerde aanloop en mogelijke fasewisseling wordt doorgaans niet gecommuniceerd.

Week van 17 februari

De eerste paasbulten in de gemeenten Coevorden en Emmen worden opgebouwd. Vooral de traditionele paasvuren, die volgens een vaste methode worden geconstrueerd, zijn al weken voor Pasen in aanbouw. In de komende weken zullen ook in steeds meer andere gemeenten paasvuren worden opgebouwd.

1 april

Er valt al langere tijd weinig regen. De verwachting is dat de komende weken ook weinig regen zal vallen en de temperaturen gaan oplopen. Het huidige weerbeeld en de vooruitzichten voor de aankomende week leidt tot faseverhoging. Het natuurbrandrisico gaat van fase 1 naar 2. Het was record droog in maart.

5 april

In steeds meer Drentse gemeenten zijn comités begonnen met het verzamelen van hout en het opbouwen van paasbulten. Ondanks de verhoging van het natuurbrandrisico gaan de opbouwers onverminderd door.

8 april

Vanwege de aanhoudende droogte besluit de Burgemeester van Emmen een groot aantal geplande paasvuren niet toe te staan in de gemeente. In de daaropvolgende dagen is in vrijwel alle Drentse gemeenten een verbod ingesteld op het ontsteken van paasvuren. Uiteindelijk zijn in heel Drenthe slechts vier paasvuren toegestaan. Deze bevinden zich in de gemeente Emmen en voldoen aan strikte veiligheidsvoorwaarden.

Weekend van 12 en 13 april

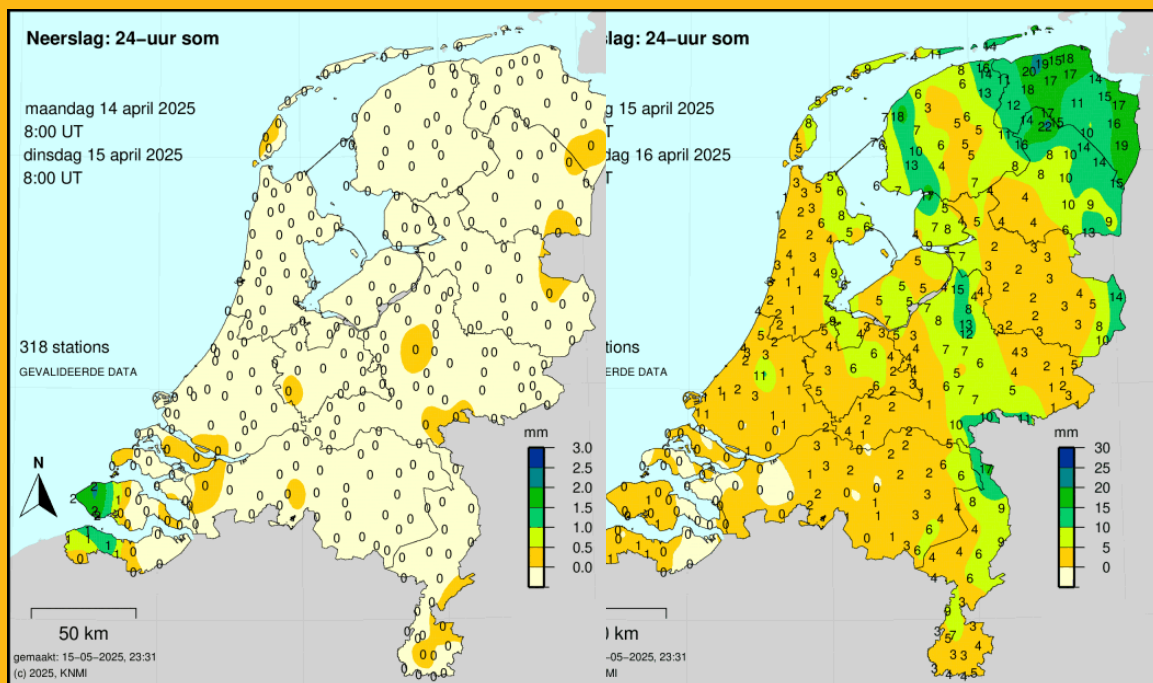
Ondanks het verbod op paasvuren, hebben er dit weekend vier paasbulten gebrand.

15 april

Het huidige weerbeeld en de vooruitzichten voor de komende week geven aanleiding om deze week in fase 2 te blijven. Hoewel de weersverwachting wijst op wisselvallige omstandigheden met af en toe een bui, zijn deze neerslagmomenten onvoldoende om het bestaande neerslagtekort te compenseren. Hierdoor blijft de natuur aanhoudend droog.

16 april

In de afgelopen dagen is er aanzienlijke neerslag gevallen in het noordoosten van het land. Om die reden heeft Veiligheidsregio IJsselland besloten terug te schakelen naar fase 1 (regulier risico). Met dit besluit geven Overijsselse gemeenten toestemming voor het ontsteken van paasvuren.

De bovenstaande kaarten tonen de gemeten neerslag op respectievelijk 14 april (links) en 15 april (rechts). Op 16 april is daar nog eens 2 tot 3 millimeter regen bijgekomen.

16 april

Het veranderende weerbeeld en het besluit om paasvuren toe te staan in de regio IJsselland roepen vragen op bij verschillende Drentse gemeenten. Diverse AOV'ers nemen telefonisch contact op met hun contactpersoon binnen de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) om duidelijkheid te krijgen over de verwachtingen. Naar aanleiding hiervan verstuurt de VRD diezelfde middag een e-mail waarin wordt herbevestigd dat Drenthe in fase 2 blijft.

16 april

In de avonduren heeft de directeur van de VRD contact met de burgemeester van Borger-Odoorn over de verwachtingen met betrekking tot het natuurbrandrisico. In de samenleving nemen de vragen toe of, gezien de weersverwachtingen, het alsnog mogelijk is om paasvuren te ontsteken.

17 april

De directeur van de VRD legt de situatie voor aan de burgemeesters binnen het dagelijks bestuur (DB). Er wordt besloten het natuurbrandrisico opnieuw te analyseren en uiterlijk om 16.00 uur met een advies te komen. Om 13.00 uur worden alle Drentse burgemeesters geïnformeerd dat een heranalyse van het natuurbrandrisico zal plaatsvinden.

17 april

Na meerdere overleggen en het opvragen van aanvullende analyses concluderen de natuurbrandspecialisten dat de neerslag in een groot deel van Drenthe blijft toenemen. Hoewel de natuur nog steeds droog is, is de bovenste bodemlaag inmiddels voldoende vochtig, wat de kans op uitbreiding van een natuurbrand aanzienlijk verkleint. Daarnaast zijn de temperaturen lager, is de luchtvochtigheid hoger en wordt er geen harde wind verwacht. Deze factoren zorgen ervoor dat de omstandigheden naar verwachting ook tijdens de paasdagen gunstig blijven.

Hoewel er verschillen in neerslag zijn tussen de veiligheidsregio's en binnen de provincie Drenthe, blijven deze verschillen in Drenthe beperkt. Dit betekent dat de brandweer in Drenthe wel voldoende slagkracht kan hebben, mocht er lokaal toch een natuurbrand ontstaan.

Op basis van deze overwegingen is besloten om het natuurbrandrisico in de regio Drenthe terug te brengen van fase 2 (extra alert) naar fase 1 (regulier risico).

17 april

Om 15.00 uur ontvangen de Drentse burgemeesters het bericht, inclusief toelichting, dat het natuurbrandrisico in de nacht van 18 op 19 april wordt verlaagd naar fase 1.

18 april

De veiligheidsregio's Drenthe en Groningen schalen om middernacht af naar fase 1. Vanwege regionale neerslagverschillen en de aanhoudende droogte op de Waddeneilanden en langs de Friese kust blijft Veiligheidsregio Fryslân voorlopig in fase 2.

Paasweekend 20 en 21 april

Hoewel dat een week geleden nog niet werd verwacht, worden tijdens Pasen alsnog op veel locaties paasvuren ontstoken. Niet overal heerst echter blijdschap: op sommige plekken is het hout al versnipperd en was er onvoldoende tijd om het paasvuur opnieuw op te bouwen.

21 april

Aan de rand van het Fochteloërveen bij Fochteloo wordt een illegaal paasvuur ontstoken. Het paasvuur ligt 2 kilometer over de grens in Friesland waar op dat moment paasvuren verboden zijn. Het is moeilijk uitlegbaar waarom de bult 2 kilometer verderop wel ontstoken had mogen worden, wat leidt tot onvrede in Friesland.

Risico van vroegtijdig opbouwen

Het bouwen van traditionele paasbulten is meer dan een grote stapel maken. Hierdoor starten sommige bouwers tot wel 10 weken voor Pasen beginnen met bouwen. Andere paasbulten worden later opgebouwd, variërend van enkele weken tot een enkele dagen voor Pasen. Gemeenten gaan hier verschillend mee om. Bij situaties zoals die rond Pasen dit jaar ontstaat een spanningsveld, doordat sommige gemeenten belang hechten aan het doorgaan van paasvuren, terwijl andere gemeenten juist belang hebben bij het verbieden ervan.

Het weer laat zich lastig voorspellen op de lange termijn, omdat er dan veel onzekerheden zijn. Op de korte termijn is de voorspelling doorgaans betrouwbaarder en is er meer zekerheid. Bouwers die weken voor Pasen beginnen met het opbouwen lopen daardoor een (groter) risico dat ze hun paasvuur voor niks hebben opgebouwd. De laatste decennia zijn vooral april en mei droger geweest, vooral in het binnenland. Een belangrijke oorzaak daarvan is volgens de KNMI'23-scenario's dat de temperaturen door klimaatverandering stijgen. Het is daarom niet ondenkbaar dat paasvuren in de toekomst steeds vaker niet ontstoken kunnen worden. Gemeenten die toestaan dat paasvuren weken voor Pasen worden opgebouwd zullen daardoor vaker voor het dilemma komen te staan om een paasbult te verwijderen. Hierdoor ontstaat tevens een tweedeling tussen gemeenten: enerzijds gemeenten die belang hechten aan het op het laatste moment toestaan van paasvuren, en anderzijds gemeenten die juist belang hebben bij het handhaven van een verbod, omdat de paasbulten daar al zijn geruimd.

Natuurbrandrisico: lokaal verschillen

Het natuurbrandrisico wordt per veiligheidsregio vastgesteld, omdat elke regio beschikt over unieke geografische en klimatologische kenmerken die van invloed zijn op het risico. Tegelijkertijd kan deze regionale benadering leiden tot complexe situaties, vooral wanneer een aangrenzende regio besluit af te schalen. In de aanloop naar Pasen ontstond hierdoor het zogenoemde “waterbedeffect”: Veiligheidsregio IJsselland besloot af te schalen naar fase 1, wat leidde tot vragen en druk binnen Drenthe. Vervolgens besloot de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) eveneens af te schalen, wat op zijn beurt weer leidde tot vragen en onvrede in Fryslân.

Ook binnen de grenzen van een veiligheidsregio kunnen verschillen in weersomstandigheden leiden tot vragen. Zo kunnen de weersvoorspellingen voor het noorden of westen van Drenthe aanzienlijk afwijken van die voor het oosten. Tijdens Pasen was het zuidwesten van Drenthe bijvoorbeeld droger dan de rest van de provincie. Het vaststellen van één risicobeeld voor een gehele regio kan, met name tijdens evenementen, leiden tot spanningen en vragen.

Structuur en flexibiliteit

Binnen de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) wordt gewerkt volgens een vaste werkwijze voor het bepalen van het natuurbrandrisico. Het reguliere overleg vindt plaats op dinsdag, de communicatie volgt op woensdag, en een eventuele fasewisseling wordt doorgevoerd in de nacht van vrijdag op zaterdag. Deze gestructureerde aanpak biedt duidelijkheid en voorspelbaarheid voor alle betrokken partners.

Tegelijkertijd brengt deze werkwijze beperkingen met zich mee op het gebied van flexibiliteit. Bij plotselinge veranderingen in het weerbeeld, zeker in combinatie met evenementen, kan de vaste structuur leiden tot lastige situaties. Enerzijds omdat de verwachting is geschept dat het natuurbrandrisico komende week nog hoog blijft, anderzijds omdat (onnodig) lang een te hoog natuurbrandrisico wordt afgegeven.

Bijlage: toegestane opbouw per gemeente

Gemeente

Toestaan van opbouwen paasvuren

Aa en Hunze

Vanaf de dag van de ontheffing

Emmen

Vanaf de dag van de ontheffing

Borger-Odoorn

Vanaf de dag van de ontheffing

Coevorden

4 weken vooraf

Tynaarlo

4 dagen vooraf

Noordenveld

4 dagen vooraf

Assen

4 dagen vooraf

Meppel

4 dagen vooraf

De Wolden

4 dagen vooraf

Hoogeveen

4 dagen vooraf

Westerveld

2 dagen vooraf

Midden-Drenthe

2 dagen vooraf

Aangrenzende gemeenten in Overijssel en Friesland

Hardenberg

Vanaf de dag van de ontheffing

Ooststellingwerf

Vanaf de dag van de ontheffing

Staphorst

4 weken vooraf